

V Praze 5. listopadu 2013
Č. j.: USTR 1200/2013

Zpráva ze zahraniční pracovní cesty

Datum: 13. – 16. října 2013
Místo: Polsko / Lublin, Sobibor, Belzec
Projekt: mimo projekty a projekt *Od eutanazie k vyhlazování Židů*
Účel: účast na slavnostním aktu konaném u příležitosti 70. výročí povstání židovských vězňů v nacistickém vyhlazovacím táboře v Sobiboru, návštěva Státního muzea v Majdanku a jeho poboček (Sobibor, Belzec) a jednání s jeho zástupci o spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů
Účastník cesty: PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.; PhDr. Petr Blažek, Ph.D.

Ve dnech 13. – 16. 10. 2013 jsme podnikli služební cestu do Lublinu, Sobiboru a Belzecu v Polské republice.

První den služební cesty 13. 10. 2013 jsme absolvovali cestu z Prahy do Lublinu.

Druhý den 14. 10. 2013 jsme se zúčastnili oslav 70. výročí povstání židovských vězňů v bývalém nacistickém vyhlazovacím táboře v Sobiboru, které se odehrálo 14. 10. 1943. Před příjezdem do areálu bývalého nacistického vyhlazovacího tábora v Sobiboru jsme navštívili obec Trawniki. Zde se nachází zbytek bývalého výcvikového tábora dozorců ukrajinského původu, kteří zde byli v letech 1942-1944 cvičeni jako dozorcí pro nasazení v židovských ghettech a v nacistických vyhlazovacích táborech v okupovaném Polsku. Návštěva areálu bývalého výcvikového tábora v Trawnikách a areálu bývalého nacistického vyhlazovacího tábora v Sobiboru byla součástí studia topografie míst utrpení židovského obyvatelstva z Polska, Čech a dalších míst Evropy v rámci Akce Reinhardt (masové vyhlazování židů v okupovaném Polsku 1941/1942-1943) v nacisty okupovaném Polsku. To je součástí řešení projektu *Od eutanazie k vyhlazování židů*. Slavnost připomínající 70. výročí povstání židovských vězňů v nacistickém vyhlazovacím táboře v Sobiboru proběhla za účasti zástupců polského ministerstva kultury a dalších zástupců polské vlády, polských židovských a církevních kruhů, polského Institutu národní paměti, Státního muzea v Majdanku a dalších polských muzejních, historických a společenských institucí. Slavnostního aktu se také zúčastnili zástupci holandské, izraelské a slovenské vlády a dalších zemí. Během slavnostního aktu byli polskou vládou vyznamenáni poslední žijící přímí účastníci povstání v roce 1943 Thomas Toivi Blatt, Julius Schelvis a Philip Bialowitz. Po ukončení slavnostního shromáždění proběhlo jednání se zástupcem Muzea bývalého vyhlazovacího tábora v Sobiboru (součást Státního muzea Majdanek) o spolupráci při řešení projektu *Od eutanazie k vyhlazování židů* (garant PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.). To se týkalo výměny dobových historických archivních materiálů vztahujících se k sobiborskému táboře a jeho německému personálu. Současně bylo předjednáno poskytnutí dobových archivních materiálů o německém personálu tohoto tábora garantem projektu pro chystané nové muzeum o historii

nacistického vyhlazovacího tábora v Sobiboru. Při cestě zpět do Lublinu jsme navštívili bývalé průchozí židovské ghetto v Izbici. Po návratu do Lublinu proběhlo jednání se zástupcem Státního muzea v Majdanku Dr. Robertem Kuwalkem. Na jednání byla předjednána možnost spolupráce Oddělení zkoumání doby nesvobody (USTR) se Státním muzeem v Majdanku v otázce historického zpracování osudů bývalých českých vězňů koncentračního tábora v Majdanku v Lublinu. Současně jsme dojednali rozhovor s Dr. Robertem Kuwalkem o jeho odborné historiografické práci týkající se osudu polského obyvatelstva židovského původu v letech 1939-1945 a také současného stavu polské historiografie na poli dějin druhé světové války. Rozhovor je připravován pro jedno z dalších čísel historické revue Paměť a dějiny.

Třetí den služební cesty, 15. 10. 2013, byla uskutečněna návštěva Státního muzea v Majdanku, jejímž zástupcům byly předány vybrané ústavní knižní a časopisecké publikace. Po návštěvě muzea koncentračního tábora Majdanek byla dále uskutečněna návštěva areálu bývalého nacistického vyhlazovacího tábora v Belzecu, kde se nachází Muzeum-místo paměti v Belzecu.

Čtvrtý, poslední den služební cesty 16. 10. 2013, byla v dopoledních hodinách uskutečněna návštěva historických míst v Lublinu spojených s místními válečnými a poválečnými dějinami a v širším rámci i s moderními polskými dějinami 20. století. Služební cesta byla poté ukončena cestou služebním automobilem z Lublinu do Prahy.